

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١٤١٢ هـ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مرودشت

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد M.A

گرایش: برنامه ریزی درسی

عنوان:

«بررسی و تحلیل محتوی کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) کلاس

چهارم دبستان بر اساس انطباق با الگوی طراحی مریل»

استاد راهنما:

دکتر پروین غیائی

۱۳۸۸/۱۲/۲

کتابخانه مرکزی دانشگاه آزاد اسلامی مرودشت
تیم اسناد

استاد مشاور:

دکتر حجت اله فانی

نگارش:

زهرا ابراهیمی

سال تحصیلی ۸۶-۸۵

۱۳۱۱۲۴

پایان نامه جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته برنامه ریزی درسی

**بررسی و تحلیل محتوی کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم)
کلاس چهارم دبستان بر اساس انطباق با الگوی طراحی مریل**

نگارش:

زهرا ابراهیمی

۱۳۸۸/۱۱/۲

.....
۱- دکتر پروین غیاثی

.....
۲- دکتر حجت اله فانی

.....
۳- دکتر سلطانعلی کاظمی

تقدیم به :

امام عصر صاحب الزمان (عج):
آن که جهان در انتظار شکفتن لحظه ها به زیر قدوم مبارک اوست.

روان پاک پدرم:
آن تک ستاره آسمان زندگیم که در کنارش احساس غرور و بالندگی می کردم.

مادر مهربانم:
او که به من آموخت چگونه خوشه چین باغ معرفت باشم.

همسر فداکارم:
که در طول تحصیل با تحمل مشکلات مرا رهین منت خویش ساختند.

و تقدیم به زیباترین غزلهای زندگیم:

دلارام و مهسا

تقدیر و تشکر:

الهی دانایی ده که در راه نیفتیم، بینایی ده که در چاه نیفتیم، بنمای رهی که رهگشاینده تویی،

بگشایی دری که در گشاینده تویی!

خداوند متعال را سپاسگزارم که توفیق عنایت فرمود، تا این تحقیق و پژوهش را به پایان برسانم. در

انجام این تحقیق سروران و عزیزانی این حقیر را یاری و مساعدت فرمودند که لازم می دانم از

زحمات آنان تشکر و قدردانی نمایم و موفقیت همه این عزیزان را از پیشگاه ایزد منان خواستارم.

خصوصاً از استادان گرامی و فرهیخته سرکار خانم دکتر پروین غیاثی و جناب آقای دکتر

حجت اله فانی، همچنین جناب آقای دکتر سلطانعلی کاظمی که در تمام مراحل این تحقیق با دقت

و این بنده را هدایت و مورد لطف خود قرار دادند، صمیمانه تشکر و قدردانی می نمایم.

چکیده

هدف از پژوهش حاضر تحلیل محتوای کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) سال چهارم دبستان کد ۱۴ و چاپ ۱۳۸۵ و انطباق آن با الگوی طراحی مریل می باشد تا میزان تناسب و مفید بودن مطالب کتاب برای دانش آموزان این پایه تحصیلی مشخص گردد.

در این پژوهش با استفاده از الگوی طراحی مریل ابتدا متن کتاب مورد تفکیک قرار گرفت و ارائه اولیه از ارائه ثانویه منفک شد تا مشخص گردد که آیا ترتیب ارائه مطالب رعایت گردیده است یا خیر؟ سپس مثالها، پرسشها و فعالیتهای ارائه شده مورد توجه قرار گرفت تا مشخص گردد که آیا مثالها، پرسشها و فعالیت های کتاب تمام زوایای مورد بحث را در بر می گیرد؟ و در مرحله بعد ترتیب ارائه مطالب از ساده به مشکل مورد بررسی قرار گرفت که آیا این ترتیب رعایت شده است یا خیر؟

در این پژوهش با توجه به ماهیت اهداف و فرضیه های تحقیق از روش تحلیل محتوا که به نوعی روش تحقیق توصیفی است استفاده شده و این نتایج حاصل گردیده است:

۱- محتوای کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) چهارم دبستان به ایجاد و توسعه مفاهیم در دانش آموزان توجه دارد.

۲- محتوای کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) سال چهارم دبستان با هدف ایجاد عملکرد یادآوری در فراگیران طراحی نشده است.

۳- نحوه ارائه اولیه کتاب منطبق بر موضوع و عملکرد مورد انتظار است.

۴- نحوه ارائه ثانویه کتاب منطبق بر موضوع و عملکرد مورد انتظار است.

۵- اصل های تفکیک، تنوع و همسازی در متن کتاب رعایت گردیده و اصل دشواری رعایت نشده است. بر این اساس بازنگری و تجدید نظر در چگونگی و رعایت اصل دشواری ضروری به نظر می رسد.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: طرح تحقیق.....
۲	مقدمه.....
۳	بیان مسأله.....
۵	ضرورت و اهمیت پژوهش.....
۷	اهداف تحقیق.....
۹	فرضیه های تحقیق.....
۱۰	تعاریف عملیاتی واژه ها.....
۱۳	فصل دوم پیشینه تحقیق.....
۱۴	بخش اول: مبانی نظری و تاریخچه تحلیل محتوا.....
۱۴	۱- تحلیل محتوا و تاریخچه آن.....
۱۶	۲- تاریخچه مختصری از کتاب های درسی در ایران.....
۱۷	الگوهای طراحی آموزشی.....
۱۷	الگوی طراحی گانیه و بریگز.....
۱۸	الگوی طراحی راگلوث (نظریه شرح و بسط).....
۱۹	الگوی طراحی آموزش مبتنی بر رویکرد سیستمی.....
۲۰	الگوی طراحی مریل (نظریه نمایش اجزاء).....
۳۳	۳- تحلیل محتوای کتاب های درسی.....
۳۷	۴- تکنیکهای تحلیل محتوا.....
۴۰	۵- ارزیابی، سطح توانایی متون.....
۴۴	۶- مراحل تحلیل محتوا.....
۴۶	۷- تصویری کلی از کتاب های فارسی (بخوانیم - بنویسیم) چهارم دبستان.....
۵۲	۸- اهداف روان خوانی ها کتاب.....
۵۲	۹- اصول برنامه ی درسی زبان آموزی دوره ابتدایی.....
۵۴	۱۰- هدفهای آموزش خواندن در دبستان.....
۵۶	۱۱- اهمیت و تعریف خواندن.....

- ۱۲- عوامل موثر در خواندن..... ۵۷
- بخش دوم: تحقیقات انجام شده در زمینه تحلیل محتوای کتاب های درسی ۵۹
- فصل سوم: روش شناسی تحقیق..... ۷۰
- روش تحقیق..... ۷۱
- جامعه و نمونه آماری..... ۷۲
- ابزار گردآوری اطلاعات..... ۷۲
- طرح تحقیق..... ۷۳
- شیوه های تجزیه و تحلیل اطلاعات..... ۷۴
- فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته های تحقیق..... ۷۵
- نتایج تحلیل محتوای کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) پایه چهارم دبستان با استفاده
از الگوی مریل..... ۷۶
- نتایج تحلیل محتوای کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) پایه چهارم دبستان با استفاده
از الگوی مریل بر اساس نوع موضوع..... ۷۷
- نتایج تحلیل محتوای کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) پایه چهارم دبستان با استفاده
از الگوی مریل بر اساس نوع عملکرد..... ۷۸
- تجزیه و تحلیل کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) پایه چهارم دبستان بر اساس نوع
ارائه اولیه..... ۸۲
- اجزای آموزش و نحوه ارائه اولیه دروسی که عملکرد مورد انتظار آنها کشف و ابداع
می باشد..... ۸۲
- اجزای آموزش و نحوه ارائه اولیه دروسی که عملکرد مورد انتظار آنها کاربرد می باشد..... ۸۳
- اجزای آموزش و نحوه ارائه دروسی که عملکرد مورد انتظار آنها یادآوری می باشد..... ۸۴
- نتیجه گیری کلی از تحلیل محتوای کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) پایه چهارم دبستان
بر اساس نوع ارائه اولیه..... ۸۴
- نتایج تحلیل محتوای کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) پایه چهارم دبستان بر اساس
نوع ارائه ثانویه..... ۸۵
- تجزیه و تحلیل و نحوه ارائه دروسی که عملکرد مورد انتظار آنها کاربرد می باشد..... ۸۶

فهرست جداول

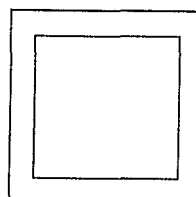
صفحه	عنوان
	جدول (۱-۴) تفکیک دروس کتاب فارسی بخوانیم کلاس چهارم دبستان بر اساس نوع دانش،
۷۹	نوع موضوع و نوع عملکرد مورد انتظار
	جدول (۲-۴) تفکیک دروس کتاب های فارسی بنویسیم کلاس چهارم دبستان بر اساس نوع دانش،
۸۱	نوع موضوع و نوع عملکرد مورد انتظار
	جدول شماره (۳-۴) اجزای آموزش و نحوه ارائه ثانویه آنها در دروسی که عملکرد مورد انتظار
۸۸	آنها کاربرد است
	جدول شماره (۴-۴) نحوه رعایت روشهای ارائه و ارزشیابی در کتاب فارسی بخوانیم کلاس
۸۹	چهارم دبستان
	جدول شماره (۴-۵) نحوه رعایت روشهای ارائه و ارزشیابی در کتاب فارسی بنویسیم کلاس
۹۰	چهارم دبستان
	جدول (۵-۱) نتایج تحقیق در مورد محتوا ارائه شده در کتابهای فارسی
۹۹	بخوانیم چهارم دبستان بر طبق الگوی مریل
	جدول (۵-۲) نتایج تحقیق در مورد نوع عملکرد مورد انتظار در کتابهای فارسی
۱۰۱	بنویسیم پایه چهارم دبستان بر طبق الگوی مریل

فهرست شکل ها

صفحه	عنوان
۲۲.....	شکل (۱): انواع ارائه اولیه.....
۲۵.....	شکل (۲): انواع ارائه اولیه و عملکردها.....
۲۸.....	شکل (۳): انواع ارائه ثانویه.....
۲۹.....	شکل (۴): انواع ارائه ثانویه و عملکردها.....
۸۳.....	شکل (۵): چگونگی انجام عملکرد مورد انتظار کاربرد.....

فصل اول

طرح تحقیق

- ۱- مقدمه
- ۲- بیان مسأله
- ۳- ضرورت و اهمیت پژوهش
- ۴- اهداف تحقیق
- ۵- فرضیه های تحقیق
- ۶- کاربرد نتایج تحقیق
- ۷- تعاریف عملیاتی واژه ها

کتاب های فارسی مهمترین ابزار آموزش زبان رسمی هستند، زبانی که در نظام آموزش و پرورش خود وسیله انتقال مفاهیم همه درساها است. لذا این کتاب باید به گونه ای تهیه و تنظیم شود که راهگشای دریافت مفاهیمی باشد که کودک و نوجوان از طریق آن به مفاهیم مواد درسی دیگر مثل علوم، تعلیمات دینی، اجتماعی برسد. تجربه تحقیق در مورد زبان کتابهای علوم دوره راهنمایی نشان داد که کودکان در این زمینه مساله دارند (نظیری، عشرت، ۱۳۷۱).

زبان فارسی پدیده ای است که همواره نقش مؤثری در زندگی انسانها داشته و از دیرباز مورد توجه اندیشمندان و صاحب نظران آموزشی بوده است. به همین منظور آموزش کتاب فارسی در مدارس نقش برجسته تری در پرورش خلاقیت و اجتماعی کردن دانش آموزان ایفا می کند و می تواند در بهبود روند تحصیلی دانش آموزان و حل بسیاری از مشکلات و معضلات اجتماعی آنها مؤثر واقع شود. کتاب فارسی به لحاظ اینکه بیشترین تأثیر را در روند رشد شناختی، عاطفی و اجتماعی دانش آموزان دارا می باشد در نتیجه از اهمیت ویژه ای برخوردار است (نظیری، عشرت، ۱۳۷۱).

کتاب درسی یا محتوای مطالب آموزشی به ویژه در نظامهای آموزشی متمرکز که محور مکتوب و مدون تعلیم و تربیت محسوب شده و فعالیت ها و تجربه های تربیتی دانش آموزان توسط معلم و حول محور آن سازماندهی می شود، نیاز به تحلیل و بررسی علمی دارد. این تحلیل به دست اندرکاران و مولفین کتابهای درسی کمک می کند تا هنگام تهیه و تدوین و یا گزینش و انتخاب کتاب درسی تصمیم های آگاهانه ای را اتخاذ کنند. نوعی از تحلیلها که برای برنامه ریزان درسی، مولفین و تصمیم گیرندگان برنامه های درسی بسیار مفید و ضروری است،

تحلیل محتوایی است. این نوع تحلیل کمک می کند تا مفاهیم، اصول، نگرش ها، باورها و کلیه اجزاء مطرح شده در قالب دروس کتاب مورد بررسی عملی قرار گرفته و با اهداف برنامه درسی، مقایسه و ارزشیابی شوند. برای مثال ممکن است محتوا و یا کتاب درسی، نگرش ها یا حالتهایی را تشویق کند که با اهداف برنامه تناسب چندانی نداشته باشد. یک تحلیل گر محتوایی یا یک برنامه ریز درسی از طریق محتوا می تواند تناسب پیام های نهفته در داستانهای ساده یا متون کتاب درسی را با اهداف برنامه مورد بررسی قرار دهد. همچنین می تواند از طریق تحلیل محتوا گرایشها یا جانبداریهای پنهان و آشکار را در متون برنامه تعیین کند.

(یار محمدیان، ۱۳۷۹: ص ۱۴۹)

بدیهی است بازنگری، اصلاح و تجدید نظر اصولی و علمی در محتوای کتب درسی، آثار و تبعات مثبت فراوانی در بر خواهد داشت که یکی از آنها ایجاد زمینه مناسب برای آسانتر کردن آموزش و تدریس و به تبع آن رشد و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان است.

با توجه به اهمیت نقش کتاب در پیشرفت امر آموزش، کتاب فارسی پایه چهارم دبستان به عنوان یکی از محتواهای آموزشی برنامه درسی فارسی در دوره دبستان، جهت بررسی و تحلیل علمی انتخاب شده است.

بیان مساله

خواندن از جمله وسایل مهم فهمیدن در دنیای کنونی است، فرد می تواند نتیجه تحقیقات و مطالعات دیگران را که مدتها به درازا کشیده است از طریق خواندن در مدت زمان کوتاهی فرا گیرد. خوب خواندن از عوامل پیشرفت، سرگرمی، لذت بردن و رفع خستگی است. امروزه

باید به کودکان خود خواندن را بیاموزیم تا فردا بتوانند بخوانند و یادگیرند. پژوهش های مختلف ثابت کرده است که یکی از عوامل مهم در ایجاد نابسامانی های اجتماعی مانند بیکاری، ترک تحصیل، بزهکاری و حتی جرم و جنایت ناتوانی در خواندن است. بنابراین نکته مهم در امر خواندن توجه و تأکید بر امر فهمیدن می باشد نه صرفاً خواندنی که به صورت عادت درآمده است بنابراین «خواندن عبارت است از درک مطالب نوشتاری و چاپی» به طور کلی می توان نتیجه گرفت: که میان خوب خواندن و پیشرفت تحصیلی ارتباط مستقیمی وجود دارد (ناعمی، محمدعلی، ۱۳۸۳).

با توجه به نقش و اهمیتی که برنامه ریزی درسی در دهه های اخیر در پیشرفت کیفیت آموزشی بسیاری از نظامهای آموزشی جهان داشته است؛ همچنین بر اساس اهمیتی که کتاب درسی در نظام آموزش و پرورش کشورمان دارد، برای پرهیز از نارسایی و مشکلات فراوانی که برنامه ریزی درسی بخصوص انتخاب و سازماندهی محتوای کتاب های درسی وجود دارد؛ انجام تحقیقات وسیع در این زمینه لازم و ضروری به نظر می رسد. (یار محمدیان، محمد حسین، ۱۳۷۹: ص ۱۵۷)

کتاب درسی، سند رسمی، معتبر و محوری آموزش و پرورش است که در کنار دیگر ابزارها و امکانات مکمل، که به آن بسته ی آموزشی می گویند، با محتوایی برنامه ریزی شده و هدفمند در چرخه آموزشی قرار می گیرد. کتاب فارسی از کتاب های اساسی دوره ابتدایی است که باید ایفاگر نقش ها و فعالیت های گوناگون برای تحقق اهداف زبان آموزی، ارزشی، نگرشی، نگارشی، املائی و مهارتهای زندگی باشد تا دانش آموز را برای زیستن متعالی و شناخت درست و دقیق زبان و فرهنگ و ادبیات آماده کند. زبان فارسی نه تنها میراث ارجمند

گذشته و حافظ وحدت و رمز هویت ملی ما، که تکیه گاه رشد و اعتلای فرهنگ و ارزش هاست و برنامه ی درسی زبان آموزی بزرگ ترین و مهمترین نقش را در این زمینه بازی می کند. در نتیجه مادر و یاور همه دروس نیز هست و یادگیری درس هایی چون ریاضی، دینی، علوم، مطالعات اجتماعی و ... بدون توجه به این درس امکان پذیر نیست.

(امیر ابراهیمی، ترانه، ۱۳۸۵:ص ۱)

خواندن از جمله وسایل مهم فهمیدن در دنیای کنونی است. فرد می تواند نتیجه تحقیقات و مطالعات دیگران را که مدتها به درازا کشیده شده است از طریق خواندن در مدت زمان کوتاهی فرا گیرد. خوب خواندن از عوامل مهم پیشرفت و سرگرمی و لذت بردن و رفع خستگی است. امروز باید به کودکان خود خواندن را بیاموزیم تا فردا بتوانند بخوانند و یاد بگیرند.

با توجه به اهمیت نقش برنامه درسی و کتاب در پیشرفت امر آموزش، کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) پایه چهارم دبستان به عنوان یکی از محتوای آموزش برنامه درسی فارسی در دوره دبستان، جهت بررسی و تحلیل علمی انتخاب شده است.

اهمیت و ضرورت تحقیق

کتاب درسی یکی از مهمترین مراجع و منابع یادگیری دانش آموزان در نظام کنونی آموزش محسوب می شود و در ایران یکی از مهمترین نقش ها را ایفا می کند. به عبارت دیگر در کشور ما بیشتر فعالیتهای آموزشی در چارچوب کتاب درسی صورت می گیرد.

این پژوهش مشکلات و نارسایی های کتاب فارسی (بخوانیم و بنویسیم) سال چهارم دبستان را مشخص می سازد و از این طریق:

۱- به دبیران مدارس با توجه به مشکلات و کاستی های کتاب، این فرصت را می دهد که بتوانند در روشهای تدریس خود تجدید نظر نمایند و بهترین روش تدریس را بر اساس کتاب موجود و قابلیت های دانش آموزان خود برگزینند.

۲- دفتر تحقیقات و تالیف کتب درسی وزارت آموزش و پرورش بر اساس تجربیات قبلی در خصوص تصحیح، تعدیل و تغییر کتاب فارسی اقدام لازم را به عمل آورد.

وجود نظام آموزشی متمرکز که برای تمام کشور یک برنامه، یک کتاب درسی و یک نظام ارزشیابی و اندازه گیری در نظر گرفته می شود موجب افزایش نقش کتاب درسی در ایران گردیده است.

نامناسب بودن شرایط آموزشی مثل پرجمعیت بودن کلاسها، کمبود وسایل کارگاهی و آزمایشگاهی استفاده بیشتر از کتاب را تشدید می کند.

با توجه به موارد فوق و اهمیت کتابهای درسی به منظور میزان مناسب بودن محتوای کتاب های درسی، باید محتوا مورد ارزشیابی قرار گیرد. ارزشیابی صحیح از محتوای کتاب درسی با توجه به سایر عوامل موثر در کارایی آموزشی، امکان قضاوت و تصمیم گیری در مورد مطلوب بودن محتوا را فراهم می سازد. به همین جهت لازم است در تهیه و تدوین محتوای کتاب درسی نهایت دقت اعمال گردد تا جوابگوی نیازهای ناشی از تحولات سریع علمی و تکنولوژیکی و اقتصادی و اجتماعی باشد. (یارمحمدیان، محمدحسین، ۱۳۸۰).

در نظام آموزشی کشور ایران، کتاب درسی عمده ترین منبع فراگیری و شاید بتوان گفت در برخی مواقع تنها وسیله آموزشی است که در اختیار شاگردان و معلم قرار دارد. و دانش آموزان نیز موظفند محتوای کتاب های درسی را به خاطر سپرده و یاد بگیرند به همین دلیل تلاش نیروهای متخصص، در بررسی و تحلیل محتوای کتاب های درسی جهت رفع نارساییها و کمبودهای موجود در آنها ضروری است. بنابراین تألیف کتب درسی باید با دقت هر چه تمامتر صورت گیرد و همواره باید با انجام تحقیق و بررسی نارساییها و نقاط ضعف آنها برطرف شود. (رستگاران، نجمه، ۱۳۸۵)

این کار به این دلیل صورت پذیرفته که تاکنون کمتر پژوهشی جامع که جنبه تحلیلی داشته باشد بر روی کتاب فارسی چاپ جدید چهارم دبستان صورت نگرفته است بنابراین ضرورت دارد که میزان کارآیی و اثربخشی این کتاب که جدیداً مورد تألیف و تجدید نظر قرار گرفته است بر روی دانش آموزان پایه چهارم دبستان از طریق تحلیل محتوا مشخص شود. برای این منظور تحلیل محتوای کتاب فارسی چهارم دبستان بر اساس انطباق با الگوی طراحی مریل انتخاب شده است.

همچنین می توان با استفاده از نتایج به دست آمده نسبت به ارائه پیشنهادات برای بهتر کردن کتاب درسی و ارتقای کیفیت یادگیری اقدام کرد.

اهداف تحقیق

در یک برنامه موثر باید به تمامی اجزاء و عناصر و توانمندی آنها در رساندن دانش آموز به اهداف آموزشی توجه شود که به محتوا باید توجه خاص نمود. یکی از مسائل مهمی که

همواره افکار فلاسفه و نظریه پردازان تعلیم و تربیت و نیز دست اندرکاران نظامهای آموزشی را به خود مشغول کرده است این است که دانش آموزان چه چیزهایی را باید بیاموزند؟ چگونه و با چه کیفیتی باید بیاموزند؟ آیا چنین آموزشی منجر به تغییر رفتار و تغییر نگرش افراد می شود؟ (سلیمان پور، جواد، ۱۳۸۳).

پژوهش حاضر یک پژوهش کاربردی بوده و مطالب کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) چهارم دبستان چاپ چهارم، ۱۳۸۵ بر اساس انطباق با الگوی طراحی مریل مورد بررسی قرار گرفت و اهداف زیر را دنبال می کند:

الف: بررسی نحوه طراحی آموزشی کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) سال چهارم دبستان و تعیین میزان تناسب محتوای ارائه شده بر اساس انطباق با الگوی طراحی مریل.

ب: ارائه پیشنهادهای لازم به برنامه ریزان و دست اندرکاران به منظور بهبود و اصلاح

کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) سال چهارم دبستان چاپ ۱۳۸۵.

ج: بررسی کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) و مشخص کردن نوع دانش و قابلیت که کتاب در فراگیران ایجاد می کند.

د: مشخص کردن سطوح عملکردی موضوعات کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم)

سال چهارم دبستان.

ه: تعیین انواع ارائه اولیه و تناسب آنها با موضوع و عملکرد مورد انتظار.

و: تعیین انواع ارائه ثانویه و تناسب آنها با موضوع و عملکرد مورد انتظار.

ز: بررسی میزان رعایت اصول تفکیک، تنوع، هم‌تاسازی، سطح دشواری.

فرضیه های تحقیق

فرضیه یک: محتوای کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) سال چهارم دبستان به ایجاد و توسعه مفاهیم در دانش آموزان توجه دارد.

فرضیه دو: محتوای کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) سال چهارم دبستان با هدف ایجاد عملکرد یادآوری در فراگیران طراحی شده است.

فرضیه سه: مطابق الگوی مریل، نحوه ارائه اولیه محتوای کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) چهارم دبستان با نوع موضوع و نوع عملکرد مورد انتظار تناسب دارد.

فرضیه چهار: مطابق الگوی مریل، ارائه ثانویه محتوای کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) چهارم دبستان با نوع موضوع و نوع عملکرد مورد انتظار تناسب دارد.

فرضیه پنج: چهار اصل پیشنهادی الگوی مریل، الف - اصول تفکیک ب: تنوع

ج: همسازی د - سطح دشواری در طراحی کتاب فارسی (بخوانیم - بنویسیم) چهارم دبستان رعایت گردیده است.

تعاریف عملیاتی واژه ها

محتوا: اصول و مفاهیمی است که به شاگردان ارائه می شود تا ورود آنها را به فعالیتهای

آموزشی و رسیدنشان را به هدفهای آموزشی امکان پذیر سازد. (شعبانی، حسن، ۱۳۷۱: ۲۱۱)

تحلیل: تحلیل به طور کلی به معنای عمل بررسی و یا بازبینی است، به معنای دقیقتر،

شامل «خرد کردن» و یا تجزیه یک کل به اجزاء تشکیل شده اش می باشد. (تقی پور ظهیر،

علی ۱۳۷۲: ۳۰)

تحلیل محتوا: یک روش پژوهشی است که به صورت منظم و عینی برای توصیف

مقداری محتوای آشکار ارتباطات به کار برده می شود. (حکیم زاده، حسین، ۱۳۷۹: ۶)

برنامه ریزی: فرآیندی است مداوم، حساب شده و منطقی، جهت دار و درونگر، به منظور

هدایت و ارشاد فعالیتهای جمعی برای رسیدن به اهداف مطلوب. (فیوضات، ۱۳۶۵: ۱۷)

برنامه درسی: کلیه تجارب، مطالعات، بحث ها، فعالیت گروهی و فردی و سایر اعمالی

که شاگرد تحت سرپرستی و راهنمایی مدرسه انجام می دهد. (شریعتمداری، علی، ۱۳۷۵:

۱۳۳)

شیوه ارائه محتوا: منظور نوع جملات و نمادهایی است که برای بیان مقاصد در محتوای

برنامه درسی به کار گرفته می شود و فعالیت های خاصی را از جانب فراگیر طلب می کند.

(سلیمان پور، جواد، ۱۳۸۳: ۱۵۱)

کتاب درسی: کتابی است که موضوع معینی از مطالب را بررسی می کند و به طور منظم

تهیه شده است و برای سطح خاصی از آموزش به کار می رود و مانند یک منبع اصلی درباره